

ARBETS- PENSION

1972 nr

3

**UTGIVEN AV
PENSIONSSKYDDSCENTRALEN**

ARBETS- PENSION

Utgiven av 1972 Nr **3**
Pensionsskyddscentralen

HUVUDREDAKTÖR: MATTI KARJALAINEN
REDAKTION: KALEVAGATAN 6
HELSINGFORS 10 • VÄXEL 642511

Innehåll

Mot jämvikt s. 3 • Om invaliditetsrisken bland lantbruksföretagare s. 4 • Tidpunkterna för arbetspensionens och folkpensionens början s. 10 • Erfarenheter av registerutdragsdistributionen till byggnads- och skogsarbetstagare s. 15 • Försäkringsdomstolens beslut s. 17 • Utlandsnytt från pensionsfronten s. 20 • Uppgifter om arbetspensionstagarna s. 24 • Nya cirkulär s. 26 • Resumé p. 27

Mot jämvikt

År 1972 ser ut att bli ett verkligt pensionspolitikens år. Detta år rymmer redan då detta skrivs ned tvenne synnerligen betydelsefulla regeringspropositioner angående utvecklande av folkpensioneringen, ett pensionspaket och tre interpellationer med pensionsmotiv. I debatten har alltså dagens slagord blivit pensionstagaren, och för tryggande av pensionstagarens ställning har mycket varierande alternativ anförts.

Då man talar om framtidsutsikterna och strävar till pensionstagarens bästa förhindrar det välmentat livliga intresset måhända, att man urskiljer helheten tillräckligt klart. Våra pensionsutgifter belöpte sig redan år 1971 till 3,5 miljarder mark, vilket utgör cirka 9,5 % av nationalinkomsten. Tillväxtutsikterna är för denna del utan ny lagstiftning även de rätt kraftiga, prognoserna ger vid handen, att pensionsprestationerna vid utgången av detta decennium uppgår till 6—7 miljarder om året i nuvarande penningvärde. Vid denna tidpunkt torde arbetspensionernas årliga totalbelopp uppgå till 1,5 miljarder mark, och pensionstagarnas antal torde ha stigit till inemot 1,5 miljon.

Tillväxten ser sålunda ut att bli synnerligen kraftig, och då har i dessa siffror inte ännu tagits i beaktande de reformer, som planerats bl.a. i arbetsmarknadsorganisationernas pensionskommission. Man torde kunna dra den slutsatsen, att man efter bomben bör sträva till balans, dock inte till den skräckens jämvikt, som ansluter sig till en annan känd bomb, utan till en balanserad utveckling, som planeras så, att man är i stånd att utarbeta sådana förslag, som faktiskt kan förverkligas, då utvecklingsbehov framkommer.

Nu ser det ut, som det vore tid att återuppliva de principer, som ingick i den så beryktade Kuusi—Pentikäinen—Pajula -rekommendationen om utvecklande av pensionssystemen. Å andra sidan borde man även ta lärdom av de erfarenheter, som vunnits från ”klubbar” arbete hittills. Det viktigaste är nu att åstadkomma ett rationellt och helomfattande planeringsarbete för att inte utvecklingen skulle stanna vid förslag, som inte duger att förverkliga.

Juhani Salminen

Om invaliditetrisken bland lantbruksföretagare

1. Inledning

Enligt världshälsoorganisationens (WHO) definition innebär hälsa ett tillstånd av fullkomlig fysisk, psykisk och social välfärd, och inte enbart frånvaro av sjukdom eller skada. Därvid betyder hälsans komplementfenomen, sjukdomen, att någon eller några av de tre delfaktorerna fattas. Definitioner på hälsa och sjukdom har anförts i mängder, och avvikelserna beror på, att de olika komponenterna ges olika tyngd.

Flera sjukdomar och sociala faktorer såsom förändringar i levnadsförhållandena medför arbetsförmåga. Enär arbetsförmåga eller invaliditet innebär förluster såväl för individen som för samhället, är försorgen om fortsatt utkomst för de arbetsförmögna en central uppgift i dagens socialpolitik. Det inkomstbortfall, som följer av arbetsförmåga, söker man ersätta genom pensionssystem. Utvecklandet av metoderna för mätning av insjuknande har blivit betydelsefullt för att definiera och tillämpa invaliditetskriterier.

Med invaliditet avses i allmänhet ett

sådant tillstånd, där en person på grund av sjukdom, lyte eller skada ej är kapabel att utföra sitt dagliga arbete. Att uppskatta arbetsförmågan är en svår uppgift för såväl läkarna som pensionsanstalternas experter, emedan olika yrken kräver olika arbetsförmåga. T.ex. i en jordbrukares arbetsmiljö finns såväl ute- som inarbeten och arbetet är olika brådskande under olika årstider.

2. Undersökningsmaterialet

Från ingången av år 1970 trädde i kraft lagen om pension för lantbruksföretagare. Enligt den tillämpas ett sk. yrkesmässigt invaliditetsbegrepp. Där tas i beaktande förutom vederbörandes sjukdom, lyte eller skada även hans ålder, yrkesskicklighet och de krav, yrket ställer, då man uppskattar den återstående arbetsförmågan.

I Lantbruksföretagarnas pensionsansalt hade under tiden 1. 1. 1970—31. 8. 1971 registrerats 399 722 försäkrade lantbruksföretagare. Under denna tid hade 16 890 lantbruksföretagare ansökt om invalidpension, och 8 015 lantbruks-

TABELL 1. LPA :s, FPA :s och ARB.PENS.KASSORNAS invalidpensionstagare per åldersgrupp. Procent.			
Alder år	LPA 31. 8. 1971	FPA 31. 12. 1970	Arb.pens.kassorna 31. 12. 1971
18—34	1,1	11,0 *)	6,0
35—44	6,8	10,0	11,6
45—54	29,2	22,0	27,8
55—64	62,9	56,0	54,6
	N = 8 015	N = 165 480	N = 27 915

*) 16—34 år.

företagare hade beviljats invalidpension. Min undersökning omfattade dessa 8 015 invalidpensionstagare. Jag betraktade dem med hjälp av ett urval på 534 pensionstagare, som plockades genom en systematisk urvalsmetod. Undersökningens syfte var att utreda lantbruksföretagarnas invaliditetsrisk, dvs. utreda, i hurudana förhållanden lantbruksföretagaren blir arbetsoförmögen. De 534 invalidpensionstagarna betraktades i förhållande till ålder, kön, lägenhetens areal, distrikt och sjukdomar. Såsom kontrollgrupp fungerade samtliga försäkrade lantbruksföretagare.

3. Undersökningens resultat

3.1. Åldern för övergången till invalidpension

Den inom lantbruket verksamma befolkningens åldersstruktur är sned såtillvida, att de äldre åldersgrupperna är talrikare än de yngre. Med åldern stiger risken för arbetsoförmåga. I figur 1

framgår den branta stegringen av de arbetsoförmögnas antal efter fyllda 50 år. Den genomsnittliga åldern för övergången till invalidpension är 55,3 år för både husbönderna och husmödrarna. Samtliga försäkrades genomsnittsålder är 46 år. I undersökningen framgick, att 63 % av invalidpensionstagarna var 55—64 år och 30 % av dem 35—44 år. I tabell 1. har jämförts invalidpensionstagarna i arbetspensionskassorna och i Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt samt invaliditetspensionstagarna i Folkpensionsanstalten per åldersgrupp.

3.2. Lägenhetens areal

Beräknade ur urvalet uppgår genomsnittet för de lantbruksföretagares lägenheter, som erhåller invalidpension, åker- och skogsarealen till 8,9 respektive 35,8 hektar. Den genomsnittliga åkerarealen i kontrollgruppen utgjorde 10,0 och skogsarealen 34,0 hektar. Skillnaden mellan de genomsnittliga lägenhets-

TABELL 2. Av LPA, FPA och Arbetspensionskassorna beviljade invalidpensioner enligt den huvudsakliga sjukdomen. Procent.

Sjukdom	LPA 31. 8. 1971	FPA 31. 12. 1970	Arb.pens.- kassorna 31. 12. 1971
Sjukdom i cirkulationsorganen	38,2	25,0	31,5
Skelettets och rörelseorganens sjukdomar	31,1	15,1	20,5
Mentala sjukdomar	6,6	29,1	13,5
Respirationsorganens sjukdomar	6,4	6,0	11,1
	N = 8 015	N = 165 480	N = 27 915

arealen är inte signifikativ.

36 % av invalidpensionstagarna utförde arbete på brukningsenheter, vilkas åkerareal understeg 5 hektar, och av de försäkrade lantbruksföretagarna arbetade 27 % på brukningsenheter på mindre än 5 hektar. Skillnaden är signifikativ, dvs. betydligt flera invalidpensionstagare kommer från de mindre brukningsenheterna.

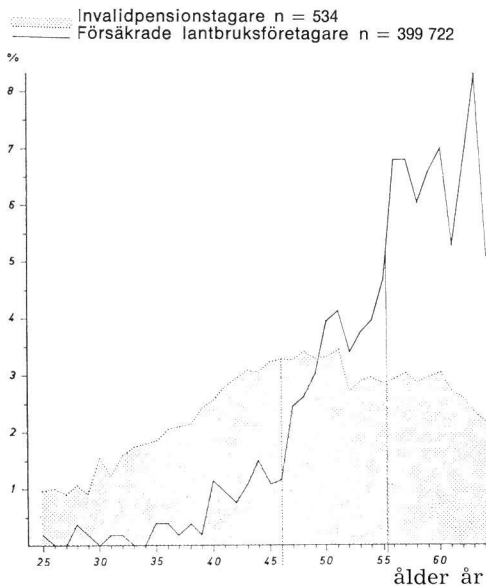
Regionmässigt varierar lägenhetsstorleken så, att åkerarealen blir mindre och skogsarealen större från syd och sydväst mot öst och nordost. Lägenhetens storlek är en avgörande faktor i jordbrukets lönsamhet. Den otillräckliga utkomsten från en liten lägenhet tvingar lantbruksföretagaren att söka sig till förvärvsarbete utom hemmet. Icke yrkeskunnig som han är i andra branscher blir han tvungen att ta emot tunga, fysiska arbeten såsom byggnads- och skogsarbete. Att parallellt utföra flera påfrestande arbeten ökar risken för ar-

betsoförmåga. En tredjedel av invalidpensionstagarna har stått i arbetsförhållande utanför lägenheten.

3.3 Sjukdomar

De sjukdomar, som oftast förorsakade arbetsoförmåga visade sig i undersökningen vara cirkulationsorganens sjukdomar, sjukdomar i skelettet och rörelseorganen samt respirationsorganens sjukdomar och mentala sjukdomar. Den genomsnittliga åldern för dem, som blivit arbetsförmögna på grund av mental ohälsa var 49 år, då man på grund av andra sjukdomar blev arbetsförmögen vid i genomsnitt 55 års ålder.

Jämsides med jordbrukets mekanisering ökar risken för olycksfall för lantbruksföretagare i alla åldrar. Å andra sidan förhåller det sig så, att husbonden och husmodern tål i mycket högre grad sedvanliga sjukdomar (t.ex. ryggont eller lungshot) på sådana lägenheter, där effektiva maskiner används i stället

FIGUR 1. Fördelningen i urvalet av den ålder, då invalidpension begynner, samt de försäkrade lantbruksföretagarnas åldersfördelning.

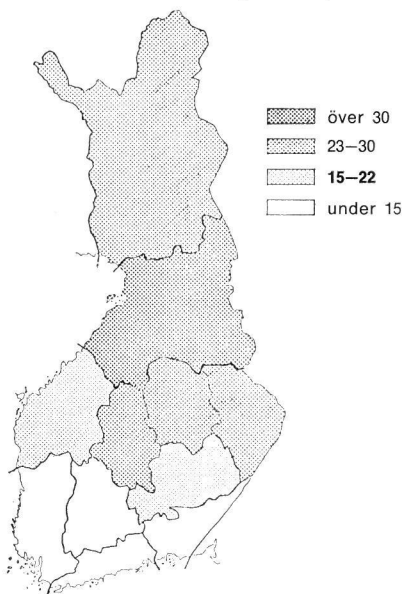
för eller jämsides med mänsklig arbetskraft, än på sådana, där de nödgas klara alla arbeten utan maskiner. Därvid är t.o.m. mindre skador till förfång för kroppsarbetet, och lantbruksföretagaren upplever att hans arbetsförmåga blir väsentligt nedsatt, avstår från arbetet och ansöker om invalidpension.

3.4. Regionala skillnader

Om man betraktar de lantbruksföretagare, som erhåller invalidpension, per län kan man observera tydliga skillnader mellan de olika delarna av landet. I figur 2 framgår, hur de sjukdomar som utgjort invalidtetsorsaken, fördelar sig på de olika länen. Cirkulationsorganens samt skelettets och rörelseorganens sjukdomar förekommer i synnerhet i östra, mellersta och norra Finland.

I figur 3 framgående förhållanden

Invalidpensionstagarna per tusen försäkrade lantbruksföretagare och per län

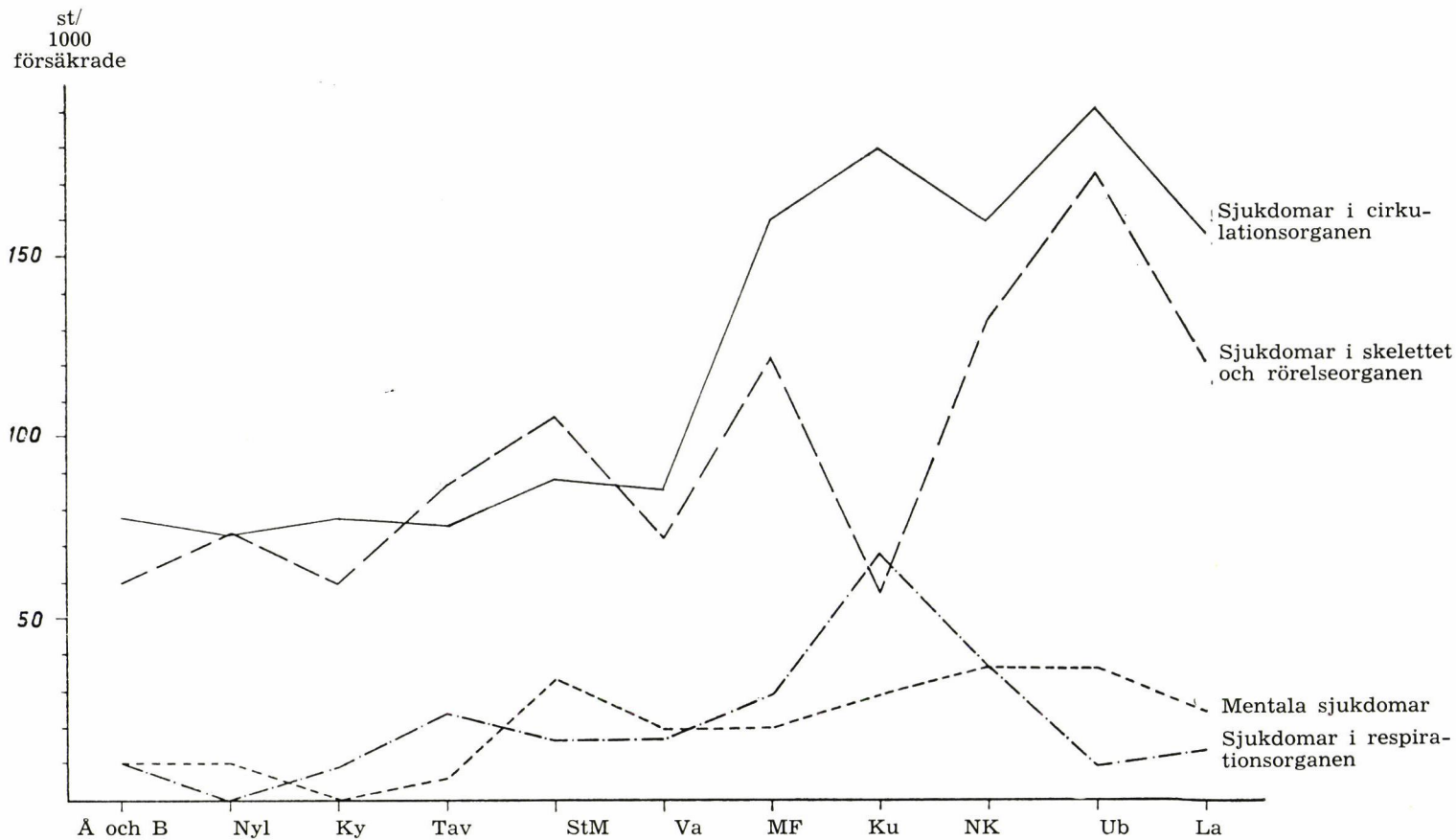

FIGUR 3. Lantbruksföretagarnas invaliditetsfrekvens 31. 8. 1971.

mellan länen har emellertid bibehållits enligt årsstatistiken för år 1971. I östra och norra Finland, där de flesta jordbrukare finns som får invalidpension, är brukningsenheternas areal i allmänhet liten, under 10 hektar. De ekonomiska skillnaderna mellan de olika delarna av landet reflekterar sig i kvantitativa skillnader i arbetsförmåga på olika håll. De många problem, som ansluter sig till fattigdomen på utvecklingsområdena i östra och norra Finland ökar risken för arbetsförmåga, medan risken i södra och sydvästra Finland är påtagligt mindre.

4. Jordbruks- och pensionspolitiska medel

Den stora risk för arbetsförmåga, som de äldre lantbruksföretagarna löper, utgör ett välgrundat motiv för undersök-

FIGUR 2. Fördelningen per län av invalidpensionstagarna enligt den sjukdom, som utgör den huvudsakliga invaliditetsorsaken.

ningar om sänkt pensionsålder.

Arbetsoförmögna lantbruksföretagare konstaterades finnas mest på utvecklingsområdena i östra och norra Finland, där lägenheternas arealer är små och utkomsten knapp. På dessa områden är också utbudet av läkartjänster mindre än på mera välmående områden. Bristen på tillgångar och långa avstånd gör läkarbesöken svåra. På landsorten är dessutom inställningen till läkare och vård synnerligen ofta indifferent.

Den nya folkhälsolagen kan medföra en förbättring i landsortens hälsovård, ifall utbudet av medicinska tjänster ökar. Då utnyttjandet av medicinska tjänster blir billigare för patienten borde bristen på kontanter inte längre inverka på, huruvida man söker sig till vård.

Lantbruksföretagarens lilla, långt borta från bosättningscentra belägna brukningsenhet förosakar inte i sig själv hans arbetsförmåga. Men indirekt ökar den risken för invaliditet då den skapar de levnadsförhållanden, i vilka lantbruksföretagaren nödgas arbeta. En förutsättning för lägenheternas livsduglighet och lönsamhet är, att lägenheternas areal görs större. Genom jordbrukspolitiska åtgärder borde man sträva till, att en förmånligare lägenhetsstruktur uppnås.

Inom ramen för ett avgångspensions-system skulle en ålderstigen odlare kunna sälja sin lägenhet till staten eller kommunen, varvid den areal som används till jordbruk skulle minska. Odlaren skulle även kunna sälja sin brukningsenhet till privatpersoner, som sålunda skulle få större odlingsareal. Jordbrukets struktur skulle härigenom förbättras då livsdugliga lägenheter skulle

skapas och antalet små olönsamma jordbruk skulle gå ned. Odlaren skulle få pension för försäljningen eller överlåtelsen av lägenheten.

Definitionen av invaliditet är en synnerligen svår uppgift. De sociala omsändigheternas andel i definitionen poängteras numera i allt högre grad. Enligt de nuvarande pensionslagarna kan invalidpension dock inte komma i fråga utan medicinskt konstaterande av sjukdom. I pensionspolitiken håller uppmärksamheten för närvarande på att mera än tidigare fästas vid följderna av arbetsförmåga, såsom nedgången i förvärvsinkomsten. Längre stirrar man sig ej blind på de orsaker, som medför arbetsförmåga. Till exempel sådant inkomstbortfall, som förorsakas av arbetslöshet, ersätts ju numera inom ramen för pensionssystemen. Inom lantbruket är småbrukarnas säsongmässiga arbetslöshet på utvecklingsområdena en allmän företeelse. För en lösning av utkomstproblemen på dessa områden behövs såväl pensions- som arbetskrafts-politiska åtgärder.

Litteratur:

- Folkpensionsantaltens statistiska årsbok 1970.
Kessler, Henry: Disability — determination and evaluation. Philadelphia 1970.
Luopumiseläkekomitean mietintö 1971: B 88
Pulkkinen, Terho: Eläketurva ja toimeentulo, Porvoo 1969.
Purola — Nyman — Kalimo — Siewers: Sairaushuolto, sairastavuus ja lääkintäpalvelusten käyttö. Kansaneläkelaitoksen julkaisusarja A: 7 1971.
Sosiaalihuollon periaatekomitean mietintö I 1971: A 25.
Tauriainen, Juhani: Kehitysalueiden muuttuva maatalous. Helsinki 1970.
Arbetspensionskassornas statistiska årsbok 1971.
Arbetspensionsslag

Tidpunkterna för arbetspensionens och folkpensionens början

Under den senaste tiden har man i allt högre grad märkt behovet att få utredningar om pensionstagarnas totala pensionstrygghet. Ett viktigt delområde i detta problemfält är en beskrivning av pensioneringsprocessen med beaktande av olika socialförsäkringssystem — närmast arbets- och folkpensionssystemen samt dagpenningssystemet i sjukförsäkringen. En dylik beskrivning av övergången till pension är av intresse i synnerhet för invalidpensionernas vidkommande, ty därvid erhålls uppgifter om, förutom pensionsskyddets utformning gradvis, även om differenserna i de olika systemens invaliditetsbegrepp samt om arbetspensionernas betydelse i förhållande till stadgandet om sjukdagpenningens sekundära karaktär.

I den följande översikten utförs jämförelser mellan begynnelsepunkterna för invalidpension enligt arbetspensioneringen och invaliditetspension enligt folkpensioneringen för sådana personers del, som ansökt om invaliditetspension enligt folkpensionslagen år 1970. Uppgifterna baserar sig på ett urval om 10 procent av sagda pensionssökandes folkpensionshandlingar. Arbetspensionsuppgifterna har erhållits ur de meddelanden från arbetspensionsanstalterna, som ingår i handlingarna. Emedan en och samma person kan ha flera arbetspensioner,

och å andra sidan även flera olika folkpensionsperioder, har som grund för betraktelsen valts envar pensionstagares första arbetspension och första folkpension.

Arbetspensionstagarnas antal

Till att börja med torde det vara skäl att betrakta, till hur många av de år 1970 beviljade eller förkastade folkpensionerna anslöt sig arbetspension. Av tabell 1 framgår de, som erhåller invalidpension enligt de olika arbetspensionslagarna i procent av alla påbörjade eller förkastade folkpensioner. Tabellen gäller endast de arbetspensioner, som beviljats först, och envar pensionstagare kan sålunda förekomma i tabellen endast en gång.

Av de personer, som beviljats invaliditetspension enligt folkpensionslagen erhöill cirka 56 % invalidpension enligt arbetspensionslagarna. Beträffande de förkastade folkpensionerna var denna siffra cirka 18 %. Dessutom erhöill 1 % av de personer, som ansökt om folkpension ålderspension enligt arbetspensionslagarna och inemot 2 % familjepension. På grund av arbetspensionslagarna erhöill invalidpension av 46 % av alla nya folkpensionstagare. Mottagarna av statliga och kommunala pensioner var totalt 8 % av de påbörjade. Andelarna

Tabell 1. Arbetspensionstagarna, % av alla påbörjade och förkastade folkpensioner

Arbetspensions-systemet	påbörjade	förkastade
Alla	56,4	17,7
APL	27,0	8,3
KAPL	19,0	6,7
Kommunala, gamla	0,7	0,7
KTAPL	2,7	0,7
Statens, gamla	0,7	1,0
StPL	4,3	—
KyPL	0,2	—
SPL	0,2	—
LFöPL	1,3	0,3
FöPL	0,3	—

av dem, som erhöll lantbruksföretagar- och företagarpensioner blev i denna utredning rätt små, emedan utredningen gällde det år, under vilket dessa lagar trädde i kraft.

Motstridiga pensionsbeslut

Pensionsbeslut enligt arbetspensionslagarna och folkpensionslagen, som står i strid med varandra, skulle egentligen behöva en mera detaljerad beskrivning. Inom ramen för ett material, som inte är mera omfattande än det aktuella, är det dock ej möjligt att utföra någon noggrannare utredning. I materialet förekom dels fall, där folkpension hade förkastats och arbetspension beviljats, dels fall, där arbetspension förkastats men folkpension beviljats. Av tabell 1 framgick, att cirka 18 % av de personer, vilkas folkpensionsansökning hade förkastats, dock erhöll invalidpension enligt arbetspensionslagarna. Denna uppgift gäller sålunda situationen år 1970.

Om man går närmare in på dessa personers tidigare kontakter med folkpensionssystemet kan man observera, att av de personer, vilka år 1970 erhöll arbetspension men förvägrats folkpension, hade drygt hälften erhållit folkpension tidigare. För deras del hade folkpensionen alltså upphört men arbetspensionen fortsatte att utgå.

Sådana fall, i vilka folkpension beviljats men arbetspension förkastats, kan i princip finnas två olika slag. Arbetspension kan förvägras antingen på grund av invaliditetskriterium eller av någon annan orsak, som inverkar på rätten till pension. Dessa andra orsaker är närmast en för kort tjänstgöringstid och en för låg lön. Ur denna utrednings synvinkel är intressanta endast de fall, i vilka en olika tolkning av invaliditeten utgör grund för de motstridiga besluten. Konstaterandet av orsaken till, att ansökningen förkastats, var besvärligt i några av de anmälningar om förkastande, arbetspensionsanstalterna insänt, men försiktigtvis kan man konstatera, att det bland mottagarna av påbörjade folkpensioner finns cirka 0,5 % sådana personer, vilkas arbetspensionsansökning förkastats på grund av invaliditetskriterium.

Jämförelse mellan arbetspensionens och folkpensionens begynnelsepunkter

Vilken invalidpension, arbetspensionen eller folkpensionen som börjar tidigare, och hur långt tid arbetspensionen och sjukförsäkringens dagpenning utgår tidsmässigt "på varandra", beror av olika stadganden beträffande arbetspensionernas början samt av eventuella olika perioder i invaliditeten. Enligt

folkpensionslagen börjar rätten till invaliditetspension från ingången av den månad, under vilken vederbörande skulle komma att ha erhållit sjukdagpenning på grund av samma sjukdom för 300 dagar. Dessa 300 dagar kan bestå av flera olika sjukdagpenningperioder. Arbetspensionens början förutsätter alltid, att invaliditeten är fortgående, men de olika arbetspensionslagarna avviker från varandra beträffande definitionen av begynnelse-tidpunkten. I arbetspensioneringen kan utbetalningen av pension påbörjas från ingången av den månad, som följer efter invaliditetens inträde, ifall arbetsförmågan kan uppskattas fortgå utan avbrott minst ett år. För de kommunala pensionernas vidkommande definieras invalidpensionens begynnelse-tidpunkt sålunda, att rätten till invalidpension uppstår då löneutbetalningen för sjukdomstid upphör. I stadgandena om statens pensioner har invalidpensionens begynnelse-tidpunkt inte klart definierats.

I tabell 2 lämnas i korthet en allmänbild av tidsperioderna mellan arbetspensionens och folkpensionens begynnelse-tidpunkter. De fall, där folkpensionen börjar utgå före arbetspension, är rätt sällsynta. Endast 5 % av alla arbetspensionstagare i undersökningsmaterialet bestod av sådana personer. För 4/5, drygt, började arbetspensionen över sex månader tidigare än folkpensionen. Sådana fall, där arbetspensionen begynte ungefär ett år tidigare, var nästan hälften av alla, och de fall, där arbetspensionen började utgå över ett år tidigare, utgjorde cirka 13 %.

Då man betraktar de ovan anförda siffrorna i ljuset av stadgandena an-

Tabell 2. Arbetspensionernas fördelning enligt den period, som blir mellan arbetspensionens och folkpensionens begynnelse-tidpunkter

	%
Folkpension före arbetspensionen	5,2
Folkpension och arbetspension samtidigt	2,1
Arbetspension begynte tidigare:	
1— 6 månader	10,9
7—12 månader	68,4
13— månader	13,4
Inalles	100,0
De fall, där arbetspensionen begynte ungefär 1 år tidigare, procenten av alla	
	48,9

gående arbetspensionernas början och i anslutning till dagpenningen kan man dra följande försiktiga slutsatser:

— De personer, till vilka arbetspension utbetalades mindre än ett år före folkpensionens början eller först sedan utbetalningen av folkpension vidtagit, är tydligen i allmänhet sådana, vilkas sjukdom varit periodartad och som har börjat få arbetspension först efter det att sjukdomen ändrats till sådan, att den antas fortgå utan avbrott minst ett år. Till denna grupp hör dessutom även en stor del av statens och de kommunala pensionerna ehuru arbetsförmågan skulle ha varit fortgående (lön för sjuktiden).

— De personer, som erhöll arbetspension ungefär ett år tidigare än folkpension (4 9%), kan delvis bestå av fall, som liknar de ovan sagda, men huvudsakligen torde de vara sådana, som erhållit arbetspension från början av sjukdagpenningperioden, och vilkas ar-

betsförmåga sålunda fortgick utan avbrott.

— De personer, vilkas arbetspension begynte över ett år tidigare än folkpensionen (13 %) är tydligen även sådana fall, som erhöll arbetspension ungefär under hela sjukdagpenningperioden, men för deras del har sjukdagpenningperioden gått ut under den tid arbetspensionen gällde. Dessa fall är intressanta i så måtto, att arbetspensionsanstaltens och sjukförsäkringens invaliditetstolkningar tydligt avvikit från varandra på så sätt, att vederbörande enligt arbetspensioneringens invaliditetskriterium varit arbetsoförmögen utan avbrott medan sjukförsäkringen tolkat honom däremellan arbetsförmögen. En orsak härtill torde vara, att dessa perioder för arbetspensionernas vidkommande i flera fall tolkats som provarbete, vilket inte i allmänhet ännu medför indragande av arbetspension.

Arbetspensionssystemet

I tabell 3 betraktas arbetspensionernas och folkpensionens början i olika arbetspensionssystem. Av tabellen framgår, att

sådana fall, där folkpensionen begynte före arbetspensionen eller där båda pensionerna begynte samtidigt fanns mest i de kommunala pensionerna (16 %) och i LFöPL- och FöPL-pensionerna (21 %). Av de senare kan man dock inte ännu bilda sig en klar uppfattning på grund av att systemet befinner sig i begynnelseskedet. På den omständigheten, att antalet arbetspensioner som börjat minst ett år före folkpensionen är rätt liten i det kommunala och statliga pensionssystemet jämfört med övriga arbetspensioner (i de kommunala 27 %, i statens pensioner 32 %), inverkar givetvis lönen för sjuktiden och definitionen av tidpunkten för invalidpensionens början.

Av arbetspensionerna har största delen börjat så gott som omedelbart sedan utbetalningen av sjukförsäkringens dagpenning vidtagit. Av APL-pensionerna hade 67 % börjat minst ett år tidigare än folkpensionen. I KAPL-pensionerna var motsvarande siffra 75 %. För KAPL-pensionernas vidkommande ser det ut som om antalet sådana fall, i vilka sjukdagpenningperioden upphört

Tabell 3. Jämförelse av tidpunkterna för arbetspensionens och folkpensionens början enligt arbetspensionens pensionssystem

Työeläkkeen laji	Folkpension före arbetspension	Samtidigt	Arbetspension före folkpension	Totalt	Arb. pens. började c. 1 år tidigare, % av alla	Arb. pens. började över 1 år innan, % av alla	Antalet fall
				%			
Alla arbetspensioner	5,2	2,1	92,7	100,0	48,9	13,4	1273
APL	4,4	1,1	94,5	100,0	55,0	12,0	615
KAPL	3,5	1,6	94,9	100,0	57,6	17,1	432
Kommunala	16,0	4,0	80,0	100,0	16,0	10,7	75
Statens	4,6	5,5	89,9	100,0	19,1	12,7	110
LFöPL och FöPL	21,2	6,1	72,7	100,0	3,0	—	33

Tabell 4. Jämförelse av tidpunkterna för arbetspensionens och folkpensionens början enligt sjukdomshuvudgrupp

	Folkpension före arbetspension	Samtidigt	Arbetspension före folkpension	Totalt	Arb.-pens. började c. 1 år tidigare, % av alla	Arb.-pens. började över 1 år tidigare, % av alla	Antalet fall
				%			
Alla huvudgrupper	5,2	2,1	92,7	100,0	48,9	13,4	1273
I Infektions- och parasitära sjukdomar	6,4	2,1	91,5	100,0	57,4	17,0	47
V Mentala rubbningar	6,9	4,4	88,7	100,0	30,0	21,9	160
VI Sjukdomar i nervsystemet och sinnesorganen	7,5	—	92,5	100,0	52,5	10,0	40
VII Cirkulationsorganens sjukdomar	3,0	1,9	95,1	100,0	54,8	9,6	467
VIII Respirationsorganens sjukdomar	5,2	1,0	93,8	100,0	47,4	14,4	97
XIII Skelettets och rörelseorganens sjukdomar	5,7	1,6	92,7	100,0	50,2	13,9	317

emellan under den tid arbetspension utgått, är större än i APL-pensionerna (KAPL: 17 %, APL: 12 %). Enligt detta skulle alltså skillnaderna i invaliditetsbegreppen vad yrkesmässiga synpunkter beträffar i arbetspensionslagarna och i sjukförsäkringen tydligare reflektera sig på de arbetstagare, som utför säsongbetonat arbete än på de pensioner, som härrör från bestående arbetsförhållanden.

Sjukdom

I tabell 4 jämförs på motsvarande sätt arbetspensionens och folkpensionens början enligt sjukdom. Sjukdomarna i nerv-

systemet och i sinnesorganen, sjukdomarna i skelettet och rörelseorganen tycks i betraktelsen utgöra rätt likadana grupper. I dessa huvudgrupper var andelen arbetspensioner, som börjat minst ett år innan, 62—64 %, och andelen arbetspensioner, som börjat över ett år innan, varierade mellan 10 och 14 procent.

Enligt tabellen var mentala sjukdomar en grupp, som klart avvek från de andra. I denna huvudgrupp finns å ena sidan minst sådana fall, i vilka arbetspension utbetalades ungefär från början av dagpenningperioden, å andra sidan åter anslöt sig till mentala rubbningar mest sådana fall, i vilka dagpenningperioden

avbrutits under den tid, arbetspension utgick. Enligt detta är alltså av mentala rubbningar förorsakad arbetsoförmåga i början mera sällan fortgående än sådan, som åsamkats av andra sjukdomar, och arbetspensionslagarnas och sjukförsäkringens invaliditetsbegrepp avviker vad sinnessjukdomarna beträffar mera från varandra än för övriga sjukdomars vidkommande.

Erfarenheter av registerutdragsdistributionen till byggnads- och skogsarbetstagare

I slutet av förra året, i oktober—december, tillsände Arbetspensionskassan för byggnadsbranschen i samarbete med Pensionskyddscentralen utdrag ur pensionsregistret till cirka 93 500 byggnadsarbetstagare, och i början av detta år sände Arbetspensionskassan för skogsbranschen även den 73 000 utdrag till skogsarbetstagare. Varför har arbetspensionskassorna vidtagit en så här omfattande åtgärd, överinspektör Toivo Kuronen från Arbetspensionskassan för skogsbranschen och avdelningschef Pauli Toivonen från Arbetspensionskassan för byggnadsbranschen?

— Arbetspensionskassan för skogsbranschen verkställde distributionen av registerutdrag till arbetstagarna nu för första gången. Motivet härtill var, att skogsarbetstagarna i rätt anspråkslös omfattning själva förfrågat sig om sitt pensionskydd. Det var meningen att starta registerutdrags servicen och att samtidigt lämna arbetstagarna upplysning om pensionerna. Registerutdraget innehåller ju även en ungefärlig kalkyl om den pension, som tillkommer envar arbetstagare. Å andra sidan ville vi även

I infektions- och parasitsjukdomar (tuberkulos) finns mest sådana fall, där arbetspensionen började minst ett år före folkpensionen. I dessa sjukdomar ser det sålunda ut som arbetsoförmågan skulle vara oavbruten allmänna än vid andra sjukdomar. Å andra sidan finns här även mest sådana fall, i vilka invaliditetsbegreppen avviker från varandra.

få reda på, i vilken mån skogsarbetstagarna har förtjänster, som icke förts i registret.

— Arbetspensionskassan för byggnadsbranschen distribuerade registerutdrag för andra gången. Första gången tillsändes byggnadsarbetstagarna utdrag år 1968. Det har närmast varit meningen att vänja byggnadsarbetstagarna vid att begära registerutdrag. Inom byggnadsbranschen har försummelser att erlægga arbetsgivarpremier konstaterats i ganska stor utsträckning varför det är viktigt att arbetstagarna själva deltar i övervakningen. Vi strävar givetvis till, att pensionen kunde beviljas direkt på basen av de registrerade förtjänsterna, ty detta skulle göra pensionsansökningarnas behandling mycket snabbare. På så sätt förfar man redan i princip för de personers vidkommande, till vilka registerutdrag sänts men inga anmärkningar hörts av. Om det emellertid vid handläggningen av en pensionsansökan kommer fram något, som ger vid handen att registerutdraget innehåller brister eller fel, utreds ärendet alltid. I praktiken förekommer ofta sådana

fall. Detta beror framför allt av, att i synnerhet de erfarenheter, man fick av den första distributionen av utdrag, inte var alltför uppmuntrande. Endast 1 664 av de 69 619, som fått utdrag, meddelade att de konstaterat brister i sina utdrag. Nu verkar det som om man bättre uppfattat registerutdragets betydelse. Hittills har vi fått c. 2 300 förfrågningar, och flera kommer in fortfarande. Den bästa "säsongen" inföll i februari—mars, då det kom 400—500 stycken i månaden. I allmänhet har skäl funnits till kontroll, men också sådana fall förekom, att uppgifterna om intjänad lön inte ännu hunnit registreras. Dessa senare fall har dock varit få.

— Av de kontroller, som begärts hos Arbetspensionskassan för skogsbranschen med anledning av utdragsdistributionen har däremot en ganska stor del varit sådana, där uppgifterna om intjänad lön inte ännu hunnit till registret. Inalles har endast c. 400 personer begärt kontroll. Det låga antalet kan antingen bero av, att registren stämmer — det finns ingen anledning till anmärkningar — eller av, att man inte brytt sig om att kolla utdraget. Det senare förefaller tyvärr vara mera sannolikt, ty andelen konstaterade försummelse vid handläggningen av pensionsansökningar är avsevärt större.

— Av byggnadsarbetstagarna har en hel del begärt, att deras registrerade löner skulle kontrolleras för flera år, allt sedan 1962. Även detta visar, att "budskapet" inte gick hem helt och hållet i den första omgången. För många såg det ut att först nu bli klart, att arbetsgivaren inte erlagt KAPL-premier, och detta väckte stor förtret. Flera

små arbetsgivare tycks ännu vara förvånansvärt okunniga om KAPL. Vid utredningen av de fall, vilka begärts kontrollerade, har det kommit fram t.o.m. sådana fall, att egnahemsbyggare anlitat en bank för alla betalningar, och banken har lämnat KAPL-premierna obetalda!

Den tid, som går åt till kontrollen varierar naturligtvis enligt omfattningen av den begärda kontrollen — det kan ju vara fråga t.ex. om ett eller tjugo arbetsförhållanden, som skall utredas. Minitiden är cirka två veckor, då får man skatteuppgifterna och nytt registerutdrag. Konstateras en försummelse, uppklaras ärendet ganska snabbt, om arbetsgivaren erlägger KAPL-premien inom en utsatt tid. Hörs någon inbetalning inte av, vidtas exekutiva åtgärder.

— Arbetspensionskassan för skogsbranschen har i samband med distributionen av utdrag även vissa nyttiga upplysningar på köpet. Förutom kännedom om, i vilken mån det fanns oregistrerade arbetsförhållanden, har vi även kunnat bilda oss en uppfattning om, i vilken mån skogsarbetstagarna vid sidan av KAPL-pensionsskyddet har rätt till annan pension. Registerutdragen tillsändes personer, som under en viss period hade intjänat pension i vår arbetspensionskassa. Det visade sig, att 37 % av dessa var antingen företagare eller lantbruksföretagare, för vilka skogsarbetet var en bisyssla. Här finns uppenbarligen anledningen till, att 23 % av de utsända registerutdragen var sådana, enligt vilka APL- eller KAPL-pension inte alls uppkommit för arbetstagaren eller där den intjänade pensionens belopp understeg 15 mark i månaden.

Försäkringsdomstolens beslut

Nr 2398/71/1381, givet den 8. 12. 1971. Bilhjälpkarlen OJT, som är född den 5. 5. 1917, hade varit anställd vid transportfirman A under åren 1964—1966, vid transportfirman B under år 1964 och vid transportfirman C under tiden 8. 6. 1966—20. 8. 1969 såsom en s.k. "keikkaman", varvid han i det senast nämnda arbetet förtjänat 3.765,16 mk år 1966, 6.010,62 mk år 1967, 6.442,63 mk år 1968 och 4.038,59 mk år 1969. Sedan OJT ansökt om invalidpension enligt APL hade pensionsanstalten beviljat honom invalidpension enligt sagda lag på grund av arbetsförhållandena till transportfirmorna A och B till ett belopp av 30,16 mark i månaden från 1. 8. 1969. Pensionsanstalten lämnade på utsagda grunder OJT:s arbetsförhållande till transportfirman C obeaktat.

Pensionsnämnden, där OJT sökte ändring genom besvär, ansåg i sitt beslut, att OJT hade utfört arbete för transportfirman C utan avbrott tiden 8. 6. 1966—20. 8. 1969. Enär stadgandena i APL skulle tillämpas på detta arbetsförhållande, upphävde pensionsnämnden pensionsanstaltens beslut och överförde

ärendet att behandlas av den pensionsstiftelse, som verkar i samband med transportfirman C.

Pensionsstiftelsen sökte ändring till detta beslut hos Försäkringsdomstolen, som i sitt beslut ansåg, att skäl icke anförts till ändring av pensionsnämndens beslut.

I det ovan relaterade fallet är det fråga om arbetsförhållandets fortgång utan avbrott. För de "keikkamän", som är anställda vid transportfirmor är förfarandet i allmänhet det, att lön utbetalas till dem dagligen. Med andra uppgörs arbetsavtal för en dag åt gången. I detta fall har OJT varit anställd hos transportfirman C med undantag för små avbrott i mera än tre års tid. OJT har enligt utredning icke däremellan varit anställd hos andra arbetsgivare.

För transportfirmornas del är det tydligen normalt, att arbetsförhållandena blir synnerligen kortvariga och att omställningen bland arbetstagarna är stor. Bland arbetstagarna kan det emellertid finnas fall såsom OJT, där personen i fråga kontinuerligt är anställd hos sam-

ma transportfirma. Skulle man tolka arbetsförhållandet ordagrant i detta fall skulle man teoretiskt sett kunna tänka sig, att OJT stått i ett stort antal korta arbetsförhållanden, som på grund av sin kortvarighet skulle stanna utanför APL:s tillämpning. En så snäv tolkning skulle emellertid vara rätt främmande för tillämpningen av arbetspensionslagarna, emedan ett arbete, som fortgått så länge och dessutom är rätt vällönat, inte borde stanna utanför arbetspensionsskyddet. Att korta avbrott förekommit ändrar inte helhetsbilden, i all synnerhet då OJT inte under dem varit anställd annorstädes. Det kan dock uppstå svårigheter vid att i olika situationer fastslå, när arbetsförhållandet bör anses ha fortgått utan avbrott och hur långa avbrott härvid kan tillåtas. Närast bör man då fästa uppmärksamhet vid, hurudant arbetsförhållandet i sin helhet ter sig, och huruvida det kan väntas, att arbetet även i framtiden kommer att räcka till. Även den omständigheten, att arbetstagaren förbundit sig att alltid komma på arbete vid behov är ett kriterium, som stöder arbetsförhållandets kontinuitet. För OJT:s vidkommande har denna grund dock tydligen inte kommit i fråga.

Nr 7921/71/42, givet den 24. 5. 1972. Pensionsanstalten hade med tre olika beslut beviljat byggnadsarbetaren VMV, född den 24. 12. 1939, invalidpension med stöd av KAPL och APL för tiden 1. 5. 1970—30. 4. 1972. Vid beräkningen av pensionens belopp hade tagits i beaktande även förtjänsterna från invaliditetens inträde till uppnåendet av pensionsåldern.

I en skrivelse, som inkommit till För-

säkringsdomstolen den 27. 10. 1971 hade pensionsanstalten anhållit om, att sagda beslut måtte undanröjas och att ärendet måtte återställas till pensionsanstalten för ny behandling. Såsom grund för sin anhållan hänvisade pensionsanstalten till en utredning, den erhållit, enligt vilken statskontoret genom beslut den 8. 6. 1971 och den 15. 9. 1971 hade beviljat VMV invalidpension enligt StPL och lagen om StPL:s verkställighet för tiden 1. 5. 1970—30. 4. 1972, varvid även hade tagits i beaktande tiden mellan invaliditetens inträde och pensionsåldern. Denna omständighet hade enligt pensionsanstalten inverkan på VMV:s pensions belopp.

Försäkringsdomstolen ansåg i sitt beslut den 24. 5. 1972, att pensionsanstaltens ovan avsedda beslut av den 21. 7. 1970, den 25. 3. 1971 och den 27. 7. 1971 hade baserat sig på bristfällig utredning, och undanröjde sagda beslut samt återställde ärendet till pensionsanstalten för ny lagenlig behandling.

För att bättre få fram den problematik, som ansluter sig till fallet, är det skäl att nämna vissa omständigheter, som framgår av handlingarna. Pensionsanstalten hade redan genom sitt beslut den 12. 5. 1970 varvid den rättade sitt tidigare beslut beviljat VMV invalidpension för tiden 9. 1. 1967—31. 8. 1969. Såsom på pensionens belopp inverkan faktorer hade tagits i beaktande ett APL-arbetsförhållande 1. 7. 1961—29. 4. 1963, KAPL-förtjänsterna åren 1963—1966 samt för KAPL:s del även den lön, som VMV skulle ha intjänat från invaliditetens inträde till pensionsåldern. Då pensionsanstalten beviljade invalidpension för tiden 1. 5. 1970—30. 4. 1972

gjordes detta på samma grunder som tidigare, emedan invaliditetsorsaken ansågs vara densamma som tidigare.

Pension enligt StPL beviljades på grund av VMV:s tjänstgöringstid 4. 11. 1968—23. 12. 1969. Tjänstgöringen hos staten har sålunda skett efter APL- och KAPL-arbetsförhållandena.

Av det ovan anförda framgår, att VMV har fått sig till godo tiden från invaliditetens inträde till pensionsåldern såväl i KAPL- som i StPL-pensionen, ehuru tjänstgöringsperioderna tidsmässigt följt efter varandra. I så fall, att vederbörande tjänstgjort endast i arbeten, som underlyder APL, KAPL, FöPL eller LFöPL, skulle i dessa lagar ingående stadganden förhindra en dylik parallell utbetalning. Om en person däremot övergår från APL:s tillämpningsområde till t.ex. arbeten, som faller under StPL-systemet, finns i lagstiftningen ej stadganden, som skulle förhindra beaktande av den framtida tjänstgöringstiden eller av motsvarande inkomst två gånger, såsom nu skett i VMV:s fall.

För att undgå dylika fall borde de olika arbetspensionslagarna omfatta ett

stadgande om, att rätt till full invalidpension inte föreligger på grund av ett senare arbetsförhållande, om en arbetstagare, som erhållit invalidpension på grund av ny invaliditet är berättigad att erhålla invalidpension, som beräknats enligt samma grunder som tidigare. Alternativt kunde man stadga, att stadgandena om fastställande av pension med tillämpning av de tidigare grunderna inte skulle tillämpas på de fall, där arbetstagaren övergått att underlyda ett annat pensionssystem och där erhållit rätt till fullt invalidpensionsskydd.

Då den pensionsanstalt, som beviljat KAPL-pensionen, nu anhållit om undanröjande av sitt beslut, verkar det uppenbart, att dess avsikt är att förfara enligt det senare alternativet. Denna tolkning kan anses sammanfalla med de allmänna principerna i arbetspensionslagarna, ehuru lagens lydelse inte stöder den. Att Försäkringsdomstolen bifallit ansökan om undanröjande och ansett besluten ha baserat sig på bristfällig utredning antyder att dess ståndpunkt beträffande beaktande av framtida tjänstgöringstid eller av motsvarande förtjänst skulle vara likadan.

Utlandsnytt från pensionsfronten

England

Konservativernas pensionsplan har fått ett positivt mottagande i överhuset, som diskuterat den "vita bok", som föregår regeringens proposition.

I England diskuteras samboende makars — alltså inte lagligen vigda — ställning i sådana fall, i vilka de äger rätt till bidrag eller pension från den allmänna tilläggspensioneringen. (Från detta system, som ersätter socialhjälpen, utbetalas bidrag/pension åt dem, vilkas övriga inkomster inte förslår till minimiutkomsten). Problemet består av, att systemet inte skiljer på äktenskap och samboende. Mannen erhåller förmånen på grund av försörjningsförhållande, men då blir kvinnan utan en personlig förmån. En del kvinnor har råkat i ekonomiska svårigheter, emedan mannen inte har någon lagstadgad skyldighet att lämna ekonomiskt stöd åt den kvinna, han bor ihop med. Nu har man sökt ändra på detta genom att stadga, att kvinnan erhåller förmånen ännu för fyra veckor efter det, då pensionssystemets representanter konstaterat att samboende utan äktenskap inletts. The Economist rubricerade sin artikel i ämnet "Night watchmen".

Frankrike

I maj fördes i den franska nationalförsamlingen en interpellationsdebatt, i vilken dåvarande premiärministern Chaban-Delmas uppgav, att avkastningen av den vägs katt, som uppbärs från bilägarna, åtkommer att användas till att finansiera ålderspensioner. Om vägs katten stadgades år 1956 just för detta ändamål.

Förenta Staterna

Valåret till ära har kongressen antagit den största förhöjning av pension som någonsin gjorts — 20 %. Delaktiga av förhöjningen blir 28 miljoner pensionsstagare från den 1 september. Den genomsnittliga pensionen för äkta makar stiger från 223 till 270 dollars i månaden. Pensionerna bands samtidigt vid index så, att de höjs automatiskt vid en stegring av levnadskostnadsindex med mera än 3 % om året. Pensionsförhöjningarna kommer att finansieras genom att höja försäkringspremieprocenten. President Nixon godkände pensionsförhöjningarna ehuru han ansåg att de var inflationsfrämjande.

Tunisien

Tunisien kommer under detta och nästa år att verkställa den pensionslag, som gavs år 1960 och med vilken garanteras de första lagstadgade ålders-, invalid- och familjepensionerna för löntagare med undantag för löntagare i lantbruket. Frivilliga pensionsanordningar har redan från förut funnits inom industrin och handeln. Pensionsåldern kommer att bli 60 år, och pensionens belopp blir 60 % av den lagstadgade totallön, en icke yrkeskunnig arbetstagare i byggnads- och offentliga arbeten erhåller, om han arbetar minst 2 400 timmar om året. Systemets — som f.ö. kallas tillfälligt — kostnader täcks till att börja med med överskottet från övriga socialförsäkringsgrenar, men i ett senare skede med arbetsgivar- och arbetstagarpremier. Förvaltningen omhändehas av Nationella socialskyddskassan, som redan från förut svarar för sjukförsäkringen och familjebidragen.

Australien

De båda stora partierna i Australien kommer med största sannolikhet att i år i sina valprogram (riksdagsval) avgiva löfte om att upprätta *ett nytt pensions-system* vid sidan om det nuvarande folkpensionssystemet, som utbetalar inkomstprövade pensioner. Huruvida det nya systemet borde utbetala jämnstora eller till förtjänsterna avpassade pensioner har inte ännu avgjorts.

Irland

Den irländska regeringen har givit publicitet åt en proposition angående 1972

års lag om social trygghet, enligt vilken lag *pensionerna och försäkringspremierna kommer att höjas* i oktober 1972. I Irland finns ett pensionssystem med jämnstora pensioner. Det omfattar kroppsarbetande arbetstagare och sådana tjänstemän, som per år förtjänar högst £ 1 600. Företagarna står tillvidare utanför lagstadgat pensionskydd.

Pensionsåldern är 70 år, men man kan ta ut pension redan vid 65 års ålder utan att pensionens belopp skulle reduceras (från oktober 1972). Ensamstående person kommer att få £ 6.20 per vecka, äkta makar sammanlagt £ 10.35 per vecka i pension. Änkepensionen planeras bli £ 5.60 per vecka. Samtliga 80 år fyllda pensionstagare kommer att som en extra förmån erhålla £ 0.50 per vecka. (Invalidpensioner utgår i Irland från sjukförsäkringen.)

Försäkringspremierna är, liksom pensionerna, oberoende av vederbörandes förvärvsinkomst. Arbetsgivaren erlägger £ 1.09 för manlig och £ 1.07 för kvinnlig arbetstagare i veckan. Manlig försäkrad erlägger själv £ 1.03 och kvinnlig £ 0.97 i veckan. Staten står för skillnaden mellan försäkringspremierna och systemets utgifter, vilket är c. en tredjedel. (Sjuk-, olycksfalls- och arbetslöshetsförsäkringens förmåner finansieras även med dessa premier). I den frivilliga försäkring, som endast kan omfatta tjänstemän med mera än £ 1 600 årlig inkomst, kommer försäkringspremien att bli £ 1.08 per vecka, om försäkringen omfattar ålders- och familjepension, och £ 0.44 per vecka, om endast familjepension försäkrats.

Frankrike

I det allmänna pensionssystemet i Frankrike kan pension tas ut redan vid fyllda 60 år, men dess belopp är då lägre än vid senare uttag. Enligt en undersökning var cirka hälften av de pensioner, som beviljats vid fyllda 60 år under 1960-talet invalidpensioner. Villkoren för erhållande av pension har nu i någon mån lindrats för deras del, som på grund av arbetsförmåga ansöker om pension vid 60 år eller därefter. Tidigare stipulerades det, att den försäkrade skulle vara helt oförmögen till arbete ha varit i "farligt" arbete i minst 20 år. "Farligheten" hade dock aldrig definierats exakt. Nu har man tagit i bruk tvenne grundkriterier, på grund av vilka den försäkrade kan erhålla pension på basen av arbetsförmåga: 1) den försäkrade är inte kapabel att utföra sitt vanliga arbete utan, att han riskerar sin hälsa, och 2) arbetsförmågan har blivit nedsatt med minst hälften.

De *kvinnor*, som faller under det allmänna pensionssystemet för löntagare, som *skött minst två barn* under minst *nio års tid* får från år 1972 räkna sig tillgodo ett extra försäkringsår per barn.

I Frankrike har man under den senaste tiden livligt *diskuterat* tillräckligheten av det nuvarande pensionsskyddet. Vid slutet av år 1971 utgavs ett kommittébetänkande, enligt vilket drygt 80 % av alla pensionstagare i pension erhåller mindre än den lagstadgade minimilönen är för en 40 timmars arbetsvecka (6 888 fr/år under 1970). Den franska fackföreningsförelsen har krävt att ålderspensionerna i denna allmänna

pensioneringen skall höjas med 40—55 % och att pensionåldern genomgående skall sänkas till från 65 till 60 år. Landets regering anser sig icke kunna acceptera pensionsålderssänkningen, emedan den skulle innebära att försäkringspremierna borde höjas med 50—80 %. Regeringen stöder emellertid en successiv höjning av pensionernas standard.

Löntagarnas allmänna pensionssystem täcker c. 70 % av alla löntagare i Frankrike. Detta system har justerats så, att ålderspensionerna för dem, som varit försäkrade över 30 år, kommer att höjas. Tidigare räknades såsom till pension berättigande tid högst 30 år. Efter ändringen tas även överskjutande tjänstgöringsår i beaktande så, att maximumåren 1972 är 32, 34 år 1973, 36 år 1974 och 37,5 år 1975 och därefter. En ålderspension, som uttas i 60-årsåldern är efter 32 försäkrade år 21,33 % (tidigare 20 %) av årslönen. År 1973 kan pensionen efter 34 försäkrade år vara 22,66 % av årslönen, år 1974 för 36 försäkrade år 24 % och år 1975 och därefter för 37,5 försäkrade år 25 %. Framskjuts uttaget av pension till en högre ålder än 60 år, blir pensionsbeloppen högre i motsvarande grad.

Invalidpensionernas minimi- och maximumbelopp höjs i oktober 1972. Minimipensionen kommer att bli 1 950 fr/år (f.n. 1 850 fr/år). Pensionen för partiell arbetsförmåga kommer att bli högst 6 558 fr/år (30—50 % arbetsförmåga) och den högsta pensionen för total arbetsförmåga (över 50 %) 10 980 fr/år.

Belgien

I löntagarnas pensionssystem har den övre gräns för förvärvsinkomsten för

tjänstemän, som tas i beaktande vid uträkningen av premierna, från juli höjts till 18 825 bfr om året. Föregående justering av denna gräns utfördes i januari. Denna gräns gäller ålders- och änkepensioner. I invalidpensionerna — utgår från sjukförsäkringen — har den övre gränsen höjts till 16 075 bfr/år.

Spanien

På regeringens försorg har ett system för social trygghet upprättats för tjuvfäktare och deras biträden. Tjuvfäktarens pensionsålder i detta system är 55 år. I det allmänna löntagarpensionssystemet för handels- och industrianställda är pensionsåldern 65 år.

Sverige

Från juli 1972 har 63 år fyllda arbetslösa erhållit förtidspension från folkpensioneringen och tilläggs pensioneringen. Pensionens belopp sammanfaller med den i motsvarande ålder utgående förtidspensionens.

På grund av stegringen i konsumentprisindex har basbeloppet i tilläggs pensioneringen i juli höjts från 7 100 kr till 7 300 kr per år. Samtidigt höjdes folkpensionerna till följande belopp:

Ålderspension och full förtidspension:
— 6 570 kr/år för ensamstående och för gift, vars make icke erhåller pension och ej fyllt 67 år

— 5 110 kr/år för gift, vars make upp-
bär full förtidspension
eller ålderspension eller
har fyllt 67 år

— 5 597 kr/år för gift, vars make upp-
bär 2/3 förtidspension

— 5 840 kr/år för gift, vars make upp-
bär 1/3 förtidspension.

Barntillägget utgör 1 825 kr/år för barn under 16 år, och det inkomstprövade hustrutillägget max. 3 650 kr/år för 60—66-årig maka, som ej erhåller egen pension.

Det fulla pensionstillskottet uppgår från juli till 876 kr/år. Tillskott utgår, då pensionstagaren erhåller endast en liten ATP-pension eller ingen ATP-pension alls.

Förenta Staterna

I september träder i kraft de höjningar av pensionerna om 20 %, som beslöts i juni.

Den högsta förvärvsinkomst som tas i beaktande vid beräkningen av försäkringspremierna och pensionen höjs i januari 1973 från nuvarande 9 000 dollars till 10 800 dollars, och år 1974 vidare till 12 000 dollars. Därefter kommer gränsen att justeras automatiskt enligt ändringarna i lönenivån. Justeringarna av pensionernas belopp utförs däremot på basen av levnadskostnadsindex. Vardera indexsystemet togs i bruk detta år. Försäkringspremierna höjs i januari 1973 till 5,5 % av den premiegrundande förvärvsinkomsten för såväl arbetsgi-
varnas som arbetstagarernas del.

Preliminära uppgifter om arbetspensionstagarna 31.6.72

Enligt meddelanden till Pensionsskyddscentralen uppgick de av APL-, FöPL-, LFöPL- och KAPL-pensionsanstalterna beviljade, den 30. 6. 1972 gällande pensionerna till det antal och de belopp i medelta, som nedanstående tabell utvisar.

ÅLDERSPENSIONER

Pensionsanstalt	Pensionstagare			Pension i medeltal mk/mån.		
	Män	Kvinnor	Totalt	Män	Kvinnor	Totalt
APL-pensionsanstalter						
Pensionsförsäkringsbol.	17 863	19 560	37 423	366	179	268
Pensionskassor	1 556	2 880	4 436	436	180	330
Pensionsstiftelser	6 322	4 134	10 456	419	195	281
APL-pensionsanstalter tot. .	25 741	26 574	52 315	383	181	355
FöPL-pensionsanstalterna ..	2 660	1 589	4 249	392	292	269
LFöPL-pensionsanstalten ..	8 892	8 644	17 536	88	49	69
KAPL-pensionsanstalter ..	17 205	2 142	19 347	140	86	134
Alla arbetspensionsanstalter	54 498	38 949	93 447	259	151	214

Dessutom erhöles APL-tillägspension av 1 340 av de ovannämnda ålderspensionstagarna med ett medelbelopp av 546 mk/mån. och tillägspension enligt företagarnas pensionslag av 12 ålderspensionstagare.

Då man betraktar denna tabell och de följande bör man taga i beaktande, att i arbetspensioneringen förverkligats "principen om den sista pensionstalten". Enligt denna princip beviljas arbetspensionen i sin helhet av den pensionsanstalt, i vilken vederbörande person senast försäkrats. I de pensioner, som beviljats av t.ex. APL-pensionsanstalterna kan

sålunda ingå även inom kretsen för andra pensionslagar intjänad pension.

Vid utgången av år 1971 bestämdes för 87 % av ålderspensionstagarna pensionens belopp på grund av endast en pensionslag. För de övrigas (13 %) vidkommande hade ålderspension uppkommit enligt minst två arbetspensionslagar.

INVALIDPENSIONER

Pensionsanstalt	Pensionstagare			Pension i medeltal mk/mån.		
	Män	Kvinnor	Totalt	Män	Kvinnor	Totalt
APL-pensionsanstalter						
Pensionsförsäkringsbol.	14 225	16 521	30 746	361	168	257
Pensionskassor	1 141	1 470	2 611	426	193	295
Pensionsstiftelser	4 189	2 489	6 678	407	217	337
APL-pensionsanstalter tot. .	19 555	20 480	40 035	375	176	273
FöPL-pensionsanstalterna ..	2 448	1 051	3 499	359	237	323
LFöPL-pensionsanstalten ..	7 480	7 144	14 624	115	51	84
KAPL-pensionsanstalter ..	24 901	3 002	27 903	174	95	165
Alla arbetspensionsanstalter	54 901	31 677	86 061	246	142	208

Dessutom erhöles APL-tillägspension av 883 av invalidpensionstagarna med ett medelbelopp av 416 mk/mån. och tillägspension enligt företagarnas pensionslag av 3 invalidpensionstagare.

Om invalidpensionstagarna finns uppgifter angående den sjukdom, som förorsakat arbetsoförmågan, från slutet av år 1971. En tredjedel, 35 procent, hade blivit arbetsoförmögna på grund av sjukdomar i cirkulationsorganen, och 23 procent hade sjukdomar i skelettet och

rörelseorganen. Mentala rubbningar utgjorde invaliditetsorsaken i 13 procent av fallen, och sjukdomar i respirationsorganen orsakade invaliditeten i 8.4 procent av fallen. Resterande c. 21 procent hade blivit arbetsoförmögna på grund av någon annan sjukdom.

ARBETSLÖSHETSPENSIONER

Pensionsanstalt	Pensionstagare			Pension i medeltal mk/mån.		
	Män	Kvinnor	Totalt	Män	Kvinnor	Totalt
APL-pensionsanstalter						
Pensionsförsäkringsbol.	22	130	152	210	139	149
Pensionskassor	—	7	7	—	126	126
Pensionsstiftelser	1	16	17	229	189	192
APL-pensionsanstalter tot. .	23	153	176	211	144	152
FöPL-pensionsanstalterna ..	—	—	—	—	—	—
LFöPL-pensionsanstalten ..	18	4	22	152	73	138
KAPL-pensionsanstalter ..	90	65	155	139	81	115
Alla arbetspensionsanstalter	131	222	353	154	124	135

Antalet av arbetspensionsanstalterna under andra kvartalet år 1972 från 310 beviljade arbetslöshetspensioner uppgick till 353 eller med 14 procent.

ÅLDERS-, INVALID- OCH ARBETSLÖSHETSPENSIONER

Pensionsanstalt	Pensionstagare			Pension i medeltal mk/mån.		
	Män	Kvinnor	Totalt	Män	Kvinnor	Totalt
APL-pensionsanstalter						
Pensionsförsäkringsbol.	32 110	36 211	68 321	364	174	263
Pensionskassor	2 679	4 357	7 054	432	184	279
Pensionsstiftelser	10 512	6 639	17 151	414	203	333
APL-pensionsanstalter tot. .	45 319	47 207	92 526	379	179	277
FöPL-pensionsanstalterna ..	5 108	2 640	7 748	376	270	340
LFöPL-pensionsanstalten ..	16 390	15 792	32 182	100	50	76
KAPL-pensionsanstalter ..	42 196	5 209	47 405	160	92	152
Alla arbetspensionsanstalter	109 013	70 848	179 861	252	147	211

Antalet ålders-, invalid- och arbetslöshetspensioner uppgick under andra kvartalet år 1972 med 10 976 pensionstagare eller med 6,5 procent. Snabbast var tillväxten för FöPL- och LFöPL-pensionsanstalternas del. Detta beror av,

att företagarpensionslagarna trädde i kraft först vid ingången av år 1970. Antalet ifrågavarande pensioner, som beviljats av FöPL-pensionsanstalterna ökade med 17 procent och antalet av LPA beviljade med 13 procent.

FAMILJEPENSIONER

Pensionsanstalt	Antalet pensioner	Pension i medeltal mk/mån.	Pensionstagare		
			Änkor	Barn	Totalt
APL-pensionsanstalter					
Pensionsförsäkringsbolag	10 566	244	9 823	6 174	15 997
Pensionskassor	871	264	766	578	1 344
Pensionsstiftelser	3 425	269	3 290	1 504	4 794
APL-pensionsanstalter totalt	862	251	13 879	8 256	22 135
FöPL-pensionsanstalterna	217	226	1 145	950	2 095
LFöPL-pensionsanstalten	363	63	2 191	2 446	4 637
KAPL-pensionsanstalter	280	113	7 802	6 418	14 220
Alla arbetspensionstalter	26 722	191	25 017	18 070	43 087

Ovannämnda medelbelopp omfattar inte familjepensioner enligt APL-tilläggsförmånerna. Dessa pensioners antal var 729 och medelbelopp 438 mk/mån. Familjepension enligt tilläggsförmånerna erhålls av 721 änkor och 558 barn.

Tillväxten av antalet av arbetspensionsanstalterna beviljade familjepensioner utgjorde från ingången av april till utgången av juni 1970 pensioner, vilket är 7,7 procent. Antalet av

LPA beviljade familjepensioner steg med en fjärdedel. Även antalet av FöPL-pensionsanstalten beviljade pensioner växte snabbare, dvs. med 16 procent.

I nedanstående tabell 6 framgår totala beviljade pensioner samt pensionens
antalet av arbetspensionsanstalterna belopp i genomsnitt per månad.

ÅLDERS-, INVALID-, ARBETSLÖSHETS- OCH FAMILJEPENSIONER

Pensionsanstalt	Antalet pensioner	Pens. i medelt. mk/mån
APL-pensionsanstalter		
Pensionsförsäkringsbolag	78 887	260
Pensionskassor	7 925	277
Pensionsstiftelser	20 576	322
APL-pensionsanstalter totalt	107 338	274
FöPL-pensionsanstalterna	8 965	325
LFöPL-pensionsanstalten	34 545	75
KAPL-pensionsanstalter	55 685	147
Alla arbetspensionsanstalter	206 583	208

Nya cirkulär

Nr 18	29. 6. 72	Förfrågningsblankett angående uppgifter om enskilda arbetstagare. Trädde i kraft 15. 7. Bilagor blankett med bruksanvisning	Distribution: Till de pensionsanstalter, som bedriver verksamhet enligt lagen om pension för arbetstagare Till arbetspensionsanstalterna
Nr 19	1. 8. 72	Principerna för bräkning av utbetalning av pension i ett för allt. Bilaga social- och hälsovårdsministeriets beslut (Förf. saml. 552/72) samt tabeller	„
Nr 20	11. 8. 72	Blankett för ändring av företagares pensionsförsäkring	„
Nr 21	18. 8. 72	Meddelande om höjning av folkpensionen och den allmänna familjepensionen	„
Nr 22	25. 9. 72	Socialpsykiatriska kommissionens betänkande av den 12. 2. 72	„

Résumé en français

EDITORIAL

Vers un équilibre

Il semble que 1972 soit appelée à être une grande année pour la politique des pensions. On a en effet déjà enregistré cette année deux projets gouvernementaux très importants en vue d'améliorer le régime des pensions nationales, la fameuse bombe sur les pensions et trois interpellations parlementaires sur les pensions. La vedette des débats est donc le retraité dont la protection a fait l'objet des propositions les plus diverses.

Lorsqu'on parle de perspectives de développement et qu'on s'efforce d'agir pour le mieux du retraité, on ne voit peut-être pas toujours suffisamment, / cause de l'enthousiasme que provoque une bonne cause, un ensemble équilibré. Nos dépenses concernant les pensions atteignent déjà en 1971 les 3,5 millions de marks par an, ce qui représente environ 9,5 p. 100 du revenu national. Les perspectives de croissance de ce poste, sans nouvelle législation, sont elles aussi très fortes car les estimations promettent de 6 à 7 milliards de marks actuels de versements annuels / la fin de la présente décennie. Pendant la même période, la valeur annuelle des pensions du travail devrait s'élever à 1,5 milliards de marks actuels et le nombre des pensionnés à près de 1/2 million.

Les perspectives de croissance sont donc très accentuées et ces chiffres ne tiennent pas compte encore des réformes prévues, entre autres, par le comité des pensions des organisations du travail. En conclusion, on pourrait peut-être, après la bombe, s'efforcer d'atteindre un équilibre, non pas celui de la terreur dû / une autre bombe mieux connue, mais à un développement équilibré qui soit conçu de telle sorte qu'on puisse présenter des projets réalisables à chaque fois que le besoin d'une amélioration se fait sentir.

Le moment semble donc venu de resusciter les principes inclus dans la recommandation devenue si célèbre de Kuusi—

Pentikäinen—Pajula concernant l'amélioration des régimes de pensions. Par ailleurs, il faudrait aussi tirer enseignement des expériences résultant des travaux effectués jusqu' / maintenant par les divers "clubs". L'essentiel est donc de mettre sur pied une planification raisonnable à l'échelle nationale pour que le progrès ne bute pas sur des projets irréalisables.

Expériences de distribution des extraits de registre

A la fin de l'année dernière, entre octobre et décembre, la Caisse de retraite du bâtiment adressa, avec le concours du Centre national des pensions du travail, des extraits du registre des pensions aux 93 500 travailleurs du bâtiment enregistrés. Au début de l'année courante, la Caisse de retraite des travailleurs forestiers expédia de même près de 73 000 extraits.

C'est la première fois que la Caisse de retraite des travailleurs forestiers procède à la distribution de l'extrait du registre. Cette mesure a été motivée par le fait que les forestiers prennent très rarement l'initiative de se renseigner sur leur protection sociale. On a donc voulu mettre sur pied un service d'extraits de registre et renseigner en même temps les forestiers sur leurs pensions.

Quant / la Caisse de retraite du bâtiment c'est la deuxième fois déjà qu'elle distribue ces extraits. La première fois avait été en 1968. On a surtout cherché cette fois à habituer les travailleurs du bâtiment / utiliser l'extrait. On a en effet constaté de nombreuses négligences de la part des employeurs du bâtiment dans le règlement des cotisations d'assurance-pension, il est donc important que les travailleurs exercent une surveillance personnelle. Nous cherchons naturellement à pouvoir accorder la pension en nous basant sur les données du registre car cela permettrait de traiter plus rapidement les requêtes d'accès / la pension. Il y a eu jusqu'à maintenant environ 2 300 demandes de renseignements et le nombre ne fait que croître. En règle

générale, toutes les demandes de vérification ont été justifiées.

able des demandes de vérification qui sont arrivées à la Caisse de retraite des travailleurs forestiers après la distribution des extraits concernent des renseignements qui n'ont pas encore pu être portés au registre. Jusqu' / maintenant on n'a compté que 400 demandes environ. Le nombre insignifiant des remarques est sans doute dû à ce que les registres sont en ordre ou qu'on ne s'est pas donné la peine de contrôler l'extrait de registre. Cette dernière supposition semble malheureusement la plus probable car la proportion des négligences constatées lors des requêtes d'accès à la pension est considérablement plus élevée.

De nombreux travailleurs du bâtiment avaient demandé que leurs données soient vérifiées sur plusieurs années, on est remontée jusqu' / 1962. Ceci prouve aussi que la première distribution n'avait pas eu un impact suffisant. Nombreux furent ceux qui, à leur grande colère, semblèrent seulement comprendre que l'employeur avait négligé de verser les cotisations de la pension des travailleurs saisonniers.

Le temps consacré à la vérification varie naturellement selon que la demande intéresse un ou vingt emplois. Le temps minimal est d'environ deux semaines passées / l'acquisition d'un nouvel extrait et de renseignements fiscaux. Si l'on constate une négligence, l'affaire s'arrange rapidement dans la mesure où l'employeur verse la cotisation dans les délais fixés. Si le règlement n'a pas lieu, on entame des poursuites pour obtenir un versement forcé.

La distribution des extraits de registre de la Caisse de retraite des travailleurs forestiers a aussi fourni des renseignements accessoires utiles. Outre le nombre des emplois non enregistrés, on a pu aussi avoir une idée des autres pensions que les forestiers avaient parallèlement à la pension des travailleurs saisonniers. Les extraits furent envoyés à ceux qui, / un moment donné, avaient acquis des avantages à la Caisse de retraite des travailleurs forestiers. Il apparut que 37 p. 100 d'entre eux étaient soit des travailleurs indépendants soit des exploitants agricoles pour qui le travail forestier était donc un travail d'appoint. Ce qui explique aussi pourquoi 23 p. 100 des extraits envoyés ne faisaient pas apparaître de gains sociaux ou seulement une pension inférieure / 15 marks par mois.

Comparaison des moments d'entrée en application des pensions

Il est apparu ces derniers temps qu'on avait de plus en plus besoin de précisions sur la

protection sociale des retraités dans son ensemble. Un secteur important de ce problème est la description générale du processus de passage à la retraite en fonction des régimes d'assurance sociale-principalement la retraite du travail- et de pensions nationales ainsi que du régime d'indemnisation de l'assurancemaladie. La description en coupe longitudinale du passage à la retraite est intéressante surtout en ce qui concerne les pensions d'invalidité car on obtient alors des renseignements non seulement sur la formation graduelle de la protection sociale, mais aussi sur les différentes façons de concevoir l'invalidité dans les régimes et sur le rôle des pensions du travail par rapport / l'ordre d'importance de l'indemnité journalière.

Dans la description suivante, on compare les moments où commencent la pension du travail et la pension nationale pour le cadre de la législation sur les pensions nationales. Ces renseignements sont basés sur un matériel statistique fourni par un échantillon d'environ 10 p.100 de la documentation des pensions nationales sur ces demandeurs. (Les renseignements concernant les pensions du travail proviennent des annotations que les instituts de pensions du travail ont portées sur les documents). Du fait qu'une seule personne peut avoir d'une part plusieurs de pension nationale, on a pris comme base de l'examen la première pension du travail et la première pension nationale de chaque retraité.

Combien reçoivent une pension du travail?

Il serait peut-être bon en premier lieu de connaître le nombre des pensions nationales, accordées ou refusées en 1970, auxquelles était connectée la pension du travail. Le tableau 1 donne le pourcentage de ceux qui bénéficient de pensions d'invalidité conformes à la législation sur les pensions du travail par rapport à toutes les pensions nationales, commencées ou refusées. (Ce tableau ne concerne d'abord que les pensions du travail accordées et chaque pensionné ne peut donc y apparaître qu'une fois).

Environ 56 p.100 des bénéficiaires d'une pension nationale ont reçu une pension d'invalidité du travail légale. Dans le cas des pensions nationales rejetées ce rapport était d'environ 18 p.100. En outre, environ 1 p.100 de ceux qui ont sollicité une pension nationale recevait une retraite du travail et un peu moins de 2 p.100 une pension de réversion. La pension d'invalidité du travail fut accordée / 46 p.100 de tous les nouveaux bénéficiaires de la pension nationale. La part des pensionnés de

l'Etat et des communes représentait en général largement 8 p.100 des pensions ouvertes. On ne parle pas beaucoup des pensions des agriculteurs et des travailleurs indépendants dans cette description, ce qui est naturel car elle concerne l'année où ces pensions sont entrées en vigueur.

Décisions contradictoires

Les suites contradictoires données aux demandes de pensions nationales et du travail mériteraient à elles seules des explications plus détaillées. Il n'est toutefois pas possible de se pencher longuement sur ces cas en raison de l'insuffisance du matériel disponible. Certaines fois, la pension nationale a été rejetée et la pension du travail accordée et d'autres fois, la pension nationale accordée mais la pension du travail rejetée. Le tableau 1 fait apparaître qu'environ 18 p.100 de ceux dont la demande de pension nationale avait été refusée reçurent cependant une pension d'invalidité conforme à la législation sur les pensions du travail. Il est entendu que ces données concernent la situation en 1970. Si l'on étudie les états antérieurs de ces mêmes personnes dans le régime des pensions nationales, on s'aperçoit que plus de la moitié des retraités du travail qui se virent opposer un refus en 1970 avait reçu auparavant une pension nationale. Leur pension nationale avait donc cessé, mais la pension du travail était toujours en vigueur.

En principe, il peut y avoir deux sortes de cas où la pension nationale est accordée alors que la pension du travail est refusée. On peut rejeter une demande de pension du travail en se basant soit sur le critère d'invalidité, soit sur un autre motif ayant effet sur la juridiction des pensions. Cet autre motif est généralement une période de travail trop courte ou un salaire trop bas. Dans la présente description seuls sont intéressants les cas où une solution contradictoire est due / une interprétation différente de l'invalidité. Dans certaines notifications de rejet envoyées par les instituts de pensions du travail, la constatation du motif de rejet a quelquefois présenté des difficultés, mais on peut dire, avec prudence, qu'il y avait parmi les récents bénéficiaires des pensions nationales environ 0,5 p.100 de personnes dont la demande de pension du travail avait été rejetée sur la base du critère d'invalidité.

Comparaison des moments où commencent une pension du travail et une pension nationale

Les diverses dispositions qui se rattachent à la mise en route des pensions du travail et la périodicité éventuelle de l'invalidité

agissent sur le fait qu'une pension d'invalidité, qu'elle soit du régime du travail ou du régime national, commence plus tôt que l'autre et sur la période de chevauchement de la pension du travail et de l'indemnisation de l'assurance-maladie. Selon la loi sur les pensions nationales, le droit à la pension d'invalidité commence au début du mois où une personne recevrait, en vertu de la même maladie, une indemnité journalière pendant 300 jours. Ces trois cents jours peuvent être constitués de plusieurs périodes d'indemnisation. La mise en route des pensions du travail présume une durée ininterrompue de l'invalidité, mais les lois sur les pensions du travail divergent entre elles en ce qui concerne la définition du moment où la pension commence. Dans le cas des pensions du travail, on peut commencer / verser une pension dès le début du mois qui suit la naissance de l'invalidité si on peut estimer que cette invalidité sera ininterrompue pendant au moins un an. Pour ce qui concerne les pensions communales, le droit à la pension d'invalidité naît dès que cesse le versement du salaire maladie. En revanche, dans les prescriptions relatives aux pensions des employés de l'Etat, le moment où une pension d'invalidité commence n'est pas déterminé avec précision.

On donne dans le tableau 2 un aperçu général des laps de temps entre les moments où commencent la pension du travail et la pension nationale. Les cas où l'on a commencé à verser la pension nationale avant la pension du travail sont assez rares. On n'en comptait que 5 p.100 sur le nombre des retraités du travail inclus dans le matériel de l'enquête. Largement les quatre cinquièmes des pensions du travail commencèrent plus de six mois plus tôt que la pension nationale. Dans près de la moitié des cas la pension du travail a commencé environ un an plus tôt et dans 13 p.100 des cas plus d'un an plus tôt.

Lorsqu'on examine les chiffres précités / la lumière des règles qui régissent la mise en route des pensions du travail et les indemnités journalières, on peut faire les déductions, prudentes, suivantes:

— Les personnes (38 p.100) qui reçoivent la pension du travail moins d'un an avant la mise en route de la pension nationale ou seulement lorsqu'on commença à verser cette dernière, sont manifestement des gens qui, en général, ont été malades d'une façon périodique. On n'a commencé / leur verser une pension du travail que lorsque leur maladie fut devenue telle qu'elle put être considérée comme durant un an sans interruption. Une grande partie des pensions

de l'Etat et des communes appartient aussi à ce groupe bien que l'invalidité n'eût pas été ininterrompue (salaire maladie).

— Les personnes (49 p.100) qui reçoivent la pension du travail environ un an avant la mise en route de la pension nationale peuvent, en partie, relever de cas semblables aux précédents. Il est toutefois probable que la majeure partie soit composée de gens auxquels on a versé la pension du travail à compter du début de la période d'indemnisation journalière et dont l'invalidité a donc été ininterrompue.

— Les personnes (13 p.100) dont la pension du travail a commencé plus d'un an avant la pension nationale sont apparemment des gens auxquels on a versé la pension du travail approximativement pendant toute la période d'indemnisation journalière, mais, dans leur cas, cette période a dû être interrompue au cours de la validité de la pension du travail. Ces cas sont intéressants dans ce sens que les instituts de pensions du travail et l'assurance-maladie interprètent l'invalidité d'une façon nettement divergente: selon le critère d'invalidité des lois sur les pensions du travail, l'invalidité a été interrompue alors que l'assurance-maladie a considéré la personne comme entre-temps apte au travail. Une raison / ceci est qu'en ce qui concerne les pensions du travail, ces périodes intermédiaires sont, dans la plupart des cas, interprétées comme un essai de travail, ce qui n'entraîne généralement pas la suspension de la pension.

Le régime des pensions du travail

Dans le tableau 3 on examine la mise en route des pensions du travail et nationales séparément dans les divers régimes des pensions du travail. On y voit que les cas où la pension du travail a commencé avant la pension nationale ou que les deux pensions ont commencé en même temps apparaissent le plus dans les régimes des pensions des employés municipaux (16 p.100) ainsi que dans les régimes des agriculteurs et des travailleurs indépendants (21 p.100). Toutefois, en ce qui concerne ces deux derniers régimes, on ne peut se faire une idée précise du fait qu'ils en sont au début de leur existence. Le salaire maladie et la détermination du début de la pension d'invalidité agissent naturellement sur le fait que, dans les pensions d'Etat et des communes, la part des pensions du travail qui ont commencé au moins un an avant la pension nationale est relativement peu élé-

vée par rapport aux autres pensions du travail (32 p.100 dans les pensions de l'Etat et 27 p.100 dans les pensions communales).

La plupart des pensions du travail ont commencé presque immédiatement après le premier versement de l'indemnité d'assurance-maladie. Dans le cas du régime des salariés, 67 p.100 des pensions avaient commencé au moins un an plus tôt que la pension nationale et dans celui du régime des travailleurs saisonniers ce rapport était de 75 p.100. La part des cas où la période d'indemnisation journalière a été entre-temps interrompue pendant le paiement de la pension du travail semble être plus grande dans les pensions du régime des saisonniers que dans celle du régime des salariés (saisonniers 17 p.100, salariés 12 p.100). Il ressort donc de ceci que, dans les régimes de pensions du travail et dans l'assurance-maladie, les divergences de vue sur l'invalidité professionnelle se faisaient plus nettement sentir à l'égard des travailleurs saisonniers qu'à celui des salariés.

Maladie

Dans le tableau 4 on compare d'une manière analogue la mise en application de la pension du travail et de la pension nationale selon la maladie. Les troubles du système nerveux et des sens, ceux de la circulation et des voies respiratoires ainsi que les maladies qui frappent les membres semble appartenir, dans notre examen, / des groupes assez semblables. Dans ces groupes principaux la part des pensions du travail qui avaient commencé au moins un an plus tôt était de 62—64 p.100 et celle des pensions qui avaient commencé plus d'un an plus tôt de 10—14 p.100.

Le tableau montre que les troubles mentaux forment un groupe nettement à l'écart des autres. C'est dans ce groupe qu'on trouve le moins de cas où la pension du travail a été versée / peu près vers le début de l'indemnisation journalière. D'autre part, avec les maladies mentales on enregistre aussi le plus grand nombre de cas où la période d'indemnisation journalière a été interrompue pendant le paiement de la pension du travail. D'après ce qui précède, l'invalidité due à des troubles mentaux est, au début, plus rarement continue que celle provoquée par les autres maladies. C'est aussi dans les cas de maladie mentale que l'idée d'invalidité prend, dans les pensions du travail et l'assurance-maladie, les formes les plus divergentes.

